

Vládny dokument Moderné a úspešné Slovensko. Čo môže očakávať obyčajný človek od vládnych vizionárov? Dane, ekológiu, kontrolu, MRK...

Branislav Michalka

12. októbra 2020 **Politika**

Napred sa ísť musí...

Od roku 1989 nebola na Slovensku vláda, ktorá by nesľubovala, že vybuduje moderné a úspešné Slovensko. Tie vlády, ktoré odchádzali tvrdili, že už ho vybudovali, alebo položili aspoň základy k jeho budovaniu a tie nové vlády, ktoré prichádzali vždy tvrdili, že im predchádzajúca vláda odovzdáva krajinu v katastrofálnom stave.

Nie je tomu inak ani tentokrát. Nová vláda premiéra Matoviča, resp. ministerstvo financií na čele s Eduardom Heggerom predstavilo občanom plán rozvoja Slovenska do budúcnosti s obligátnym názvom – *Moderné a úspešné Slovensko*. Podtitulok pripomína seriál Áno, minister: *Národný integrovaný reformný plán*.

Zdá sa teda, že sme sa ešte dostatočne nezreformovali a bude sa reformovať ďalej. Vysnívaný blahobyt stále neprichádza, ale v úvode dokumentu sa dozvedáme, že Slovensko už kedysi bolo „*tigrom Európy*“. Kedy, to pán minister neuvádza, ale muselo to byť už dávnejšie, lebo táto povest údajne „*zapadla prachom*“.

Minister označil skromne tento nový dokument ako „*unikátny*“, pretože teraz „*Máme k dispozícii nielen víziu, ako má naša krajina vyzeráť, ale konečne aj zosumarizovanie hlavných problémov a ponuku ich riešení*.“ Ak je toto unikátne, čiže jedinečné, tak to znamená, že doteraz sme tu 30 rokov nepočúvali ako sa stať modernejšími, úspešnejšími a európskejšími. A čo nám to teda po novom treba? Hľadáme na tie „*unikátne*“ novinky:

„*Musíme nastoliť spravodlivosť, rovnosť pred zákonom. Už žiadni „naši ľudia“, ktorí bohatnú vďaka známostiam, korupcii a privilégium beztrestnosti. Musíme mať vzdelávanie, ktoré bude magnetom pre deti a mladých ľudí, lebo ich dobre pripraví na život, na nové úlohy. Musíme mať zdravotníctvo, ktorého sa nebudeme báť. Zdravotníctvo, ktoré poskytuje kvalitné služby pacientom a dôstojné podmienky na prácu pre lekárov a zdravotné sestry.*

Musíme mať podnikateľské prostredie, ktoré rozvíja talenty a tvorí výraznú časť HDP zo zdrojov s vysokou pridanou hodnotou. A na záver, musíme mať kvalitnú a efektívnu verejnú správu a verejné služby porovnateľné s najlepšimi v súkromnom sektore.“

Tento balíček fráz je za 30 rokov taký obohraný, počúvali sme ho každé štyri roky, že na to, aby sa niekto podeň podpísal musí byť politikom a ministrom. Obyčajný človek by sa prepadol od hanby.

Vízia moderného a úspešného Slovenska, ktorá sa podozrivo ponáša na všetky ostatné vízie moderného a úspešného Slovenska, ktoré sme tu videli, je rozdelená na desať kapitol a predstavuje objemnú prácu,

ktorej čítanie rozhodne nepridá čitateľovi na duševnom zdraví. Prvá kapitola má filozofický názov *Quo vadis svet?* a predstavuje akýsi rámec, v ktorom sa bude Slovensko do budúcnosti pohybovať.

Bez ohľadu na to, že sa v nej nekonštatuje nič nové, čo by sa nemohol čitateľ dozvedieť v bežných novinách (migrácia, klimatické zmeny, geopolitika, digitalizácia) nahliadnime do 118 stranového fascikla, nie preto aby sme zistili, že je to „unikátny“ dokument, ale preto, aby sme v ňom našli zopár signálov pre obyčajných ľudí. Takých, ktoré sa reálne dotknú ich každodennosti a budú im možno piť krv roky. So zvyškom si nemusíme lámať hlavu, ak by ste ho neprečítali, tak za štyri roky vám nová vláda naservíruje určite ďalší fascikel.

MMF a OECD odporúča

V kapitole Makroekonomický rámec sa najprv zase dostávame k faktu, že Slovensko zaostáva a aké sú príčiny tohto zaostávania, čo sú tiež informácie, ktorú nám politici servírujú dokola, podľa toho kto je pri moci. V kapitole sa hovorí o troch zdrojoch zaostávania a na konci o tom, čo sú „*najväčšie výzvy*“ – „*dostupnosť zdravotníctva, vzdelávania, bývania*“, čiže nič, čo by vám nepovedal každý primátor okresného mesta.

Takže, ako na tie výzvy? Najprv sú nutné podľa dokumentu „*fiškálne reformy*“. Za týmto poetickým názvom sa skrývajú banálne dane, večný sen moderného štátu. Treba posilniť „*fiškálnu disciplínu*“ a zefektívniť výber a zdroje daní. Čiže nič nového. Ak ste to doteraz nepočuli od každého ministra financií, tak ste asi nebývali na Slovensku. A čo zabezpečí túto vyššiu efektivitu? Reforma riadenia investícií. Najprv sa dozvedáme v texte, ako by to nemalo byť a potom nasleduje, že: „*Reforma riadenia investícií by mala zaviesť prvotnú kontrolu už pri tvorbe stratégie a investičného plánu. Investičný proces bude štandardizovaný pre všetky projekty, kontrola sa bude uplatňovať už v skorej fáze a najväčšie projekty budú sledované aj po spracovaní súťažných podkladov, až do odovzdania do užívania.*“ Čiže sľubujú sa kontrolné mechanizmy ako vždy. Nič nové. Až nakoniec sa dozvieme, že:

„*Pre dobrý manažment investícií je potrebné vybudovať robustnejšie inštitúcie a procesy. Vychádza to z odporúčaní MMF, OECD aj z najlepšej praxi v zahraničí. MMF odporúča Slovensku okrem zlepšenia strategického plánovania a vytvorenia prioritizácie projektov najmä zlepšenie rozpočtovania investícií, posilnenie centrálnej úlohy MF SR pri plánovaní projektov a identifikácii rizík a zefektívnenie obstarávania.*“

Tu už sa dostávame k jadrú – inštitúcie budú narastať a centralizovať sa, lebo tak to odporúča MMF a OECD. A to má byť nové? Veď všetky vlády na Slovensku robili to, čo im MMF a OECD odporúčali. Nárast byrokratického aparátu od roku 1989 je dokázateľný, inštitúcie „*robustnejú*“ kontinuálne, takže čo je vlastne po novom?

Nové budú dane. Slovensko sa doteraz spoliehalo len na určitý typ daní (daň z príjmu a práce) a zanedbávalo iné: „*Slovensko sa tak stále väčšmi spolieha na dane, ktoré výraznejšie brzdia ekonomickú aktivitu. Naopak majetkové a spotrebné dane, ktoré sú menej škodlivé pre hospodársky rast, sú využívané relatívne menej.*“ A preto: „*Prioritou vlády bude **pro-rastový daňový mix**, ktorý s rastúcim vplyvom digitalizácie a automatizácie pomôže financovať budúce rozpočty a súčasne zvýši potenciál ekonomického rastu Slovenska.*“

Férovejšie a adresnejšie zdanenie majetku v súlade s jeho trhovou hodnotou spolu s vyššími daňami zo spotreby a zdanením negatívnych externalít vytvorí priestor pre zníženie daňovo-odvodového zaťaženia práce, ktoré zlepši zamestnávanie nízko-kvalifikovaných a podporí sociálnu inklúziu.“

No a toto zníženie, ktoré zaiste nebude veľmi drastické, bude nahradené novými daňami: „*Environmentálne zodpovednejšie, ale aj zdraviu prospešnejšie správanie podporí zvýšený dôraz na princíp znečisťovateľ platí a primeraná indexácia fixných sadzieb existujúcich daní z externalít. Prehodnotí sa aj účelnosť daňovo-odvodových výnimiek a úľav.“*

Tak si to zhrňme: okrem práce nám zdania aj majetok „v súlade s jeho trhovou hodnotou“, budú vyššie dane zo spotreby a predovšetkým sa začne taxácia nášho chovania, najprv enviromentálneho. Ten kto bude „enviromentálne zodpovedný“ ten bude platiť menej a ten, kto bude „znečisťovateľ“ ten bude platiť viac. A kto je podľa enviromentalistov najnecitlivejší k Matke Zemi – mnohopočetné rodiny. Vyprodukovujú viac odpadu a preto budú možno viac platiť. Výnimky a úľavy budú zrušené. No a možno sa dočkáme aj kreditného systému ako v Číne – za zlé chovanie, budú väčšie dane. Alebo iné sankcie.

Bude sa meniť aj dôchodkový systém, pretože je neudržateľný: „*V budúcnosti bude stredná dĺžka života v starobe rásť. Pri strope na dôchodkový vek budú ľudia na dôchodku dlhšie, čo zvýši výdavky na dôchodky. Naviazanie dôchodkového veku na rast strednej dĺžky života výrazne zvýši dlhodobú udržateľnosť dôchodkového systému.*“ V normálnom jazyku – vek odchodu do dôchodku sa zvýši.

Do zelena

Svoje miesto dostala vo vízii aj Bruselom milovaná „zelená ekonomika“: „*Zmena klímy a zhoršovanie stavu životného prostredia sú existenčnou hrozbou pre celú Európu.*“ Áno, údajne už od 80. rokov 20. storočia, a Európa existuje ďalej. „*Vzhľadom na nárast osobnej automobilovej dopravy je nutné riešiť rozvoj verejnej a nemotorovej dopravy, prechod na nízkouhlíkové palivá, resp. bezemisné pohony a významne zvýšiť využívanie osobnej a nákladnej železničnej dopravy. Tieto ciele a opatrenia sú v súlade s odporúčaniami Európskej komisie.*“ A to je najdôležitejšie.

Nasleduje obligátny výpočet súčasných nedostatkov a nakoniec sa prepracováame k podstate: Slovensko prejde na enviromentálnu ekonomiku aj priemysel. Čo to znamená pre občanov? Nastupuje veľká výmena, ktorá zaťaží peňaženky: „*Prebehne komplexná renovácia verejných budov a súkromných domov, do schémy podpory budú zahrnuté aj malé a stredné podniky (MSP). Súčasťou komplexnej obnovy bude výmena neefektívnych kotlov na tuhé palivá, zateplovanie, či budovanie chladiacich systémov, aplikácie moderných fasádnych prvkov, prípadne inštalácie solárnych panelov.*“ To sa nám zase roztočí biznis. Rodinní príslušníci poslancov budú zakladať firmy a budú meniť kotle a zatepľovať. Ten, kto kúril drevom si bude musieť kúpiť nový kotol alebo solárny panel.

Ďalej sa plánuje: „*zvýšiť poplatky za skládkovanie*“ a údajne „*veľkou výzvou bude aj nedostatok vody, čo si vyžaduje zvýšenie efektivity jej využívania,*“ čo je zarážajúce, lebo sme stále počúvali, že Slovensko je „*vodná veľmoc*“, ktorá vlastní obrovské zásoby vody. A to najdôležitejšie – zvýši sa boj proti enviromentálnej kriminalite: „*pripraví sa program efektívneho boja s environmentálnou kriminalitou a budú posilnené kapacity i kompetencie Slovenskej inšpekcie životného*

prostredia.“ Čiže, bude sa s veľkou pravdepodobnosťou udávať, pokutovať a trestať. Pri nastavení euro-kritérií na enviromentálnu zločinnosť nebude zaiste o prípady núdza a pôjde to ako po masle. Spáchať enviro-zločin tam, kde je už pálenie lístia vo vlastnej záhrade, či výrub vlastného stromu nedovoleným činom, to bude hračka.

MRK

Dokument nezabúda ani na rómskych spoluobčanov a opäť ich ide integrovať. Keďže tento evergreen tu počúvame skutočne od roku 1948, asi je zbytočné dodávať niečo o jeho banálnosti. Avšak teraz je to opäť – Nová stratégia.

Tá však neprináša nič nové. Naopak, je to recyklovaná verzia prístupu „pozitívnej diskriminácie“ ako si ju vysnívali a aplikovali celé generácie ľavicových aktivistov, s ktorými sa zaiste počíta, pretože ich slovenské vysoké školstvo vygenerovalo celé zástupy: *„Zároveň je potrebné ponechať priestor na účasť mimovládnych organizácií v tejto oblasti (napríklad cez zmluvné partnerstvo) a zabezpečiť aby služby zostali prispôsobené lokálnym podmienkam.“*

Podporí sa bytová politika pre MRK (čo v „novoreči“ znamená *marginalizované rómske komunity*) : „V rámci prioritizácie cieľov bude kľúčové zvýšenie celkového počtu bytov a zvýšenie podielu nájomných bytov s trhovým nájomom, **ako aj cenovo dostupných nájomných bytov podporených z verejných zdrojov. Sektor nájomných bytov sa zameria na dostupnosť priestorovo integrovaného bývania pre najzraniteľnejšie skupiny obyvateľstva (v súčasnosti cieľi túto skupinu len 9 % novopostavených bytov).** Na základe cieľa sa upraví aj čerpanie financií z existujúcich nástrojov podpory bývania (dotácie z MDV SR a úvery ŠFRB)“ Tí ostatní budú musieť ďalej splácať svoje hypotéky.

„S cieľom znižovania energetickej chudoby sa upraví podmienky poskytovania príspevku na bývanie. Príspevok bude vyňatý zo systému pomoci v hmotnej núdzi a zmenia sa kritériá nároku s cieľom rozšíriť jeho dostupnosť pre širšie skupiny obyvateľstva. Výška príspevku bude zohľadňovať veľkosť a zloženie domácnosti, ako aj reálne náklady spojené s bývaním (možné prepojenie s investíciami do zateplovania a do kotlov).“

Vláda samozrejme chce bojovať aj proti segregácii MRK v školstve, čiže proti úteku detí majority, pred deťmi neprispôsobivým občanov. Aby to nebudilo príliš negatívny dojem sociálneho inžinierstva a obmedzovania slobody, tak je desegregácia rozšírená aj na zdravotne znevýhodnených: *„Cieľom je postupne začleniť zdravotne znevýhodnené deti zo špeciálneho do bežného prúdu, zabrániť chybnému začleňovaniu detí do špeciálneho prúdu a zároveň znížiť priestorovú segregáciu detí z marginalizovaných komunít. V súvislosti s elimináciou diskriminačného vyčleňovania žiakov do špeciálnych škôl sa vytvoria záväzné štandardy pre školské zariadenia poradenstva a prevencie, ktoré budú garantovať objektívnu a komplexnú diagnostiku intelektových schopností dieťaťa.“* Máme tomu rozumieť tak, že kritéria sa budú znižovať, aby cez ne prešlo čo najviac detí z MRK?

„Kým v celkovej populácii zdravotne znevýhodnených žiakov mali ľahké mentálne postihnutie diagnostikované 4 % žiakov, v populácii žiakov v systéme PHN to bolo trojnásobne (12 %) a v populácii žiakov z prostredia MRK až takmer päťnásobne viac (19,3 %). Sofistikovanejší, komplexnejší a dlhodobý spôsob diagnostiky ľahkého mentálneho postihnutia by mal

eliminovať prípady rýchleho zaradovania žiakov do špeciálneho prúdu po krátkom jednorazovom testovaní.“

Zmeniť diagnostiku je ľahké, ťažšie bude nájsť učiteľov, ktorí budú ochotní týchto žiakov učiť. Informácie o agresivite detí z MRK, ktoré si medzi sebou odovzdávajú učiteľky (lebo v školstve pracujú predovšetkým ženy) nakoniec aj tak nastolia vládu reality – učiteľky jednoducho odídu. Buď na základe informácií alebo až po vlastnej skúsenosti. V kontexte takéhoto nastavenia selekcie žiakov je tvrdenie v dokumente, uvedené o niečo nižšie, že: *„Cieľom je posilnenie postavenia učiteľa, aby si viac mladých ľudí z najšikovnejších študentov stredných škôl vybralo túto kariéru,“* len snom. Učiteľia/ky dlhodobo pociťujú agresivitu a aroganciu mládeže, majoritnej aj z MRK. Prečo by sa mal niekto vychovaný v liberálno-hedonistickej atmosfére, orientovaný na *„kvalitný osobný život“* otravovať s drzou mládežou, keď môže ísť robiť do biznisu a užívať si?

Zdravie predovšetkým!

Z kapitol zaujímavých pre obyčajného človeka, z hľadiska dopadov na jeho každodenný život, je tu ešte zdravotníctvo, kde sa bude napr. bojovať proti častému navštevovaniu ambulancií: *„Slovensko má najviac návštev lekára na obyvateľa spomedzi krajín EÚ. **Vďaka odstráneniu nepotrebných návštev** získajú najmä všeobecní lekári viac času na liečbu a menej pacientov posunú k drahším špecialistom.“* Pretože lekári sú preťažení.

Ďalšie odseky v texte, o zvyšovaní počtu sestier podľa západného vzoru, sú dokonale smiešne. Západ zápasí dlhodobo s nedostatkom sestier (nielen z dôvodov finančných, ale predovšetkým z morálnych – ošetrovanie a starostlivosť mladých jednoducho nebavia) a musí ich dovážať zo zahraničia. Ako chce slovenská vláda riešiť problém, ktorý nevie vyriešiť ani ich západný vzor, na ktorý sa odvolávajú?

So sestrami sa však ráta: *„Presúvanie kompetencií na nižšie úrovne zdravotníckeho a nezdravotníckeho personálu **po vzore západných krajín** pomáha lepšie využiť zdroje a zlepšiť zdravotnú starostlivosť.“* To by lekári už potom skutočne neboli preťažení a hlavne by ubudlo aj tých návštev v ambulanciách, pretože najlepšie zrejme bude, aby ľudia síce ďalej platili ale liečili sa sami doma. Niektoré kompetencie bude asi treba presunúť na tú najnižšiu úroveň.

Ale pozor, niektorým sa prílepsi – občanom z MRK: *„Zvýšenie dostupnosti zdravotnej starostlivosti pre ľudí z prostredia MRK si vyžaduje **ochranu pred nadmernými doplatkami za lieky na základe príjmu pre skupiny ohrozené chudobou**, podporu prevencie, vzdelávanie zdravotného personálu, kompenzáciu zvýšených nákladov lekárov pracujúcich s touto skupinou, podporu vzdelávania Rómov v zdravotníckych odboroch a pravidelný monitoring zdravotnej situácie v MRK.“* Takže občan z majority, starajúci sa uvedomelo o svoje zdravie si lieky zaplatí a MRK, ktoré žijú nezdravým spôsobom života, budú mať lieky dotované.

Po téme zdravotníctva nasleduje ešte verejná správa, ale nebudeme urážať inteligenciu čitateľov opakovaním fráz o boji proti korupcii. Tieto pasáže sľubujúce nekompromisný boj, si môžu napísať aj sami. Určite z toho, čo roky počúvali niečo zosmolia. No a digitalizáciu netreba rozoberať, o tú sa postarajú dokonale nadnárodné sily v rámci efektívnejšieho riadenia spoločnosti, takže tam sa nemusíme obávať, že by sme nakoniec neboli dostatočne zdigitalizovaní.

Aké je teda posolstvo Moderného a úspešného Slovenska?

Moderné bude Slovensko určite, veď ako inak, keď to čo bolo včera je staré, a to čo príde je nutne nové a moderné. Čas plynúť neprestane. Úspešné bude tiež, len tie kritéria úspešnosti budú nastavené tak, aby sa úspech meral kompatibilitou s euronormami a ľavicovo-liberálnou a enviromentálnou revolúciou.

Ale najdôležitejšie posolstvo Novo-starej stratégie je pravdepodobne to, ktoré je tak staré, ako vyhnanie z Raja: *budete platiť!* Nové dane, viac úradníkov, viac mimovládok, robustnejšie inštitúcie a väčšia centralizácia plánovania. Aký krásny nový svet (s večne rovnakým obsahom) sa to črtá pred našimi očami. A to všetko na 118 stranách vládneho dokumentu.

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/vladny-dokument-moderne-a-uspesne-slovensko-co-moze-ocakavat-obycajny-clovek-od-vladnych-vizionarov-dane-ekologiu-kontrolu-mrk/>